MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro

Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Suomelle Venäjän WTO-jäsenyys on suuri mahdollisuus. Venäjän talouskasvun vauhdittuminen lisää suomalaistuotteiden kysyntää, ja tullien poistuminen laskee vientikustannuksia. **SAVON SEUDUN SANOMIEN PÄÄKIRJOITUKSESTA.**

Vapautta ja vastuuta metsiin

Maa- ja metsätalousministeriön asettama työryhmä jätti runsas viikko sitten esityksensä metsälain uudistamisesta maa- ja metsätalousministeri Jari Koskiselle (kok.).

Metsää koskeva lainsäädäntö on muuttumassa enemmän kuin kymmeniin vuosiin. Metsänomistajien vapaudet lisääntyvät, mutta samalla myös vastuu oman metsän hoidosta kasvaa.

Työryhmä esitti muun muassa, että avohakkuiden rajoitukset poistetaan ja metsän kasvattaminen eri-ikäisenä sallitaan. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että avohakkuiden järeys- ja ikävaatimuksista luovutaan ja sallitaan myös niin sanottu jatkuva kasvatus.

Maa- ja metsätalousministeriön osastopäällikön Juha Ojalan mukaan metsälain ei enää kuulu ohjata metsien käsittelyä, vaan sen tehtävänä on antaa rajat metsätalouden harjoittamisen kestävyyden varmistamiseksi.

Rajoina säilyvät muun muassa metsän uudistamisvelvollisuus sekä kasvatushakkuiden jälkeiselle puustolle asetettavat vaatimukset.

MTK:n metsävaltuuskunnan puheenjohtaja Mikko Tiirola on tyytyväinen metsänomistajien päätösvallan lisääntymiseen. Hän uskoo uudistuksen lisäävän metsänomistajien kiinnostusta metsien hoitoon.

Lisääntyvä vastuu oman metsän hoidosta edellyttää, että metsänomistajalla on tietoa siitä, kuinka metsää hoidetaan. Huolimatta siitä, että valmisteilla olevassa metsänhoitoyhdistyslaissa suunnitellaan yhdistysten jäsenyyden muuttuvan vapaaehtoiseksi, neuvonnan tarve ei häviä mihinkään.

Metsien omistuksessa on tapahtunut viime vuosikymmeninä suuri muutos. Metsänomistajien määrää on kasvanut ja yhä useampi metsänomistaja asuu kaupungeissa. Noin 735 000 suomalaista omistaa metsää. Kymmenen vuoden aikana kaupunkilaismetsänomistajien osuus on kasvanut 19 prosentista 25 prosenttiin. Eläkeläismetsänomistajien määrä on kasvanut 37 prosentista 45 prosenttiin.

Metsänomistajarakenteen muutokselle on helppo ennakoida jatkoa, koska metsätiloilla on kova kysyntä. Metsä koetaan taloudellisesti epävarmoina aikoina turvalliseksi sijoituskohteeksi.

Omistajarakenteen muutoksen myötä myös metsän omistamisen merkitys on

Metsänhoitoon liittyvää säätelyä halutaan vähentää.

muuttunut. MT:n viime keväänä tekemän Metsätutka-kyselyn mukaan metsistä saatavia hakkuutuloja piti tärkeinä vain joka kolmas metsänomistaja.

Huolimatta siitä, että metsiin liittyy paljon muitakin kuin taloudellisia arvoja, pitäisi metsää myös hoitaa. Metsäntutkimuslaitoksen viime maaliskuussa julkaiseman tutkimuksen mukaan neljäsosa Suomen talousmetsistä on ollut koskemattomana vähintään 30 vuotta.

Metsälain uudistamisen merkitys käytännön metsien hoitoon voi jäädä pieneksi. Pellervon taloustutkimus PTT selvitti vuonna 2010 yhdessä Metsäntutkimuslaitoksen kanssa yksityismetsänomistajien suhtautumisesta metsälakiin. Tutkimuksen mukaan noin joka kuudes metsänomistaja aikoo aikaistaa uudishakkuuta järeys- ja ikävaatimuksen poistuessa.

Metsänomistajien neuvonnan tarvetta korostaa se, että tutkimuksen mukaan metsälain tuntee hyvin vain joka viides metsänomistaja. Suurinta lain tuntemattomuus oli naisten, palkansaajien ja kaupunkilaisten keskuudessa.

Metsänomistajien valinnanmahdollisuuksien lisääntyminen asettaa omat vaatimukset puuta ostavalle teollisuudelle. Myös teollisuudella pitää olla valmiudet muuttaa toimintatapojaan. Esimerkiksi jatkuvaan kasvatukseen ei sovi samat korjuumenetelmät kuin perinteiseen avohakkuuseen.

> **Metsälain tuntee hyvin vain joka viides metsänomistaja.**

Mukaan päättämään

Asiat eivät parane valittamalla, vaan hoitamalla. Tämä kannattaa pitää kirkkaana mielessä erityisesti nyt kunnallisvaalien lähestyessä.

Taloudellisesti vaikea aika ja tiedossa olevat muutospaineet eivät ole omiaan houkuttelemaan ihmisiä mukaan kuntien päätöksentekoon. Puolueiden listoilla on vielä runsaasti tilaa ehdokkaille, eivätkä tavoitteet ehdokasmääristä määräaikaan mennessä luultavasti täytykään.

Käytännössä aikaa ehdokasvalinnoille on enää kolmisen viikkoa. Puolueiden ja valitsijayhdistysten on toimitettava tieto ehdokkaistaan kuntien keskusvaalilautakunnille viimeistään tiistaina 18 syyskuuta.

Tuleva valtuustokausi ei ole helppo. Monessa kunnassa on luvassa rajuja säästöjä ja kuntaliitoksia, joihin liittyen paine päättäjiin on perinteisesti kova.

Päätöksiin voi kuitenkin vaikuttaa ainoastaan olemalla mukana tekemässä niitä. Lähidemokratian toteutumisen kannalta on välttämätöntä, että eri kansalaispiirit ovat valtuustoissa mukana parhailla voimillaan.

Laaja osallistuminen varmistaa parhaiten myös ymmärryksen siitä, millaisilla ehdoilla kunnissa päätöksiä tehdään. Näin vaikeatkaan päätökset eivät kaada kaikkea painettaan tekijöidensä niskaan.

Valtuustoissa tehdään myös huomattava osa maaseudun ihmisiä ja heidän elinkeinojaan koskevia päätöksiä. Palvelujen lisäksi nämä liittyvät muun muassa ympäristöön, maankäyttöön, elinkeinopolitiikkaan ja kaavoitukseen.

MTK:n johto vetosi viime viikolla vahvasti järjestön jäseniin, jotta nämä varmistaisivat maaseudulle tärkeiden asioiden näkymisen kuntavaalikampanjoissa ja tulevissa valtuustoissa.

Valtakunnan tason keskittävä politiikka heijastuu myös kuntiin. Kylien ja haja-asutusalueiden asema heikkenee, jos niiden asukkaat eivät ole mukana päätöksenteossa.

VIERASYLIÖ

Lämpöyrittäjyys kasvanut nopeasti

Lämpöyrittäjyys on pienyritystoimintaa, jossa myytävä tuote on lämpö. Lämmöntuotanto ja lämmön jakelu tapahtuvat joko suoraan toimitettuna asiakkaan kiinteistöön tai aluelämpöverkon välityksellä.

Alkuaikoina sopimusosapuolina lämpöliiketoiminnassa toimivat kunta sekä kiinteistöjen omistajat tai haltijat ja lämpöpalvelusta vastaavat yrittäjät tai osuuskunnat.

Kunnat ja kiinteistöjen omistajat vastasivat tuolloin itse laitoksen investoinnista ja lämpöyrittäjä vastasi polttoaineesta, laitoshuollosta sekä lämmön myynnistä asiakkaalle. Nykyään entistä useampi yrittäjä vastaa myös laitosinvestoinneista ja myy sitten lämmön asiakkaalle.

Vuodesta 1992 lähtien lämpöyrittäjien hoitamien lämpölaitosten lukumäärä on kasvanut kolmesta laitoksesta yli viiteensataan lämpölaitokseen. Lämpöyrittäminen on ollut yleisintä Länsi-Suomessa, mutta viime vuosina uusia laitoksia on otettu tasaisesti käyttöön myös muualla Suomessa.

Yritystoiminta on kehittynyt

Maaseutu joutui sopeutumaan maatalouden tuottajahintojen ja tuotannon kokonaistason alenemiseen 1990 luvun taitteessa, jolloin aiempaa harvempi sai elantonsa maataloudesta. Samaan aikaan muutamat kunnat alkoivat investoida puupolttoainetta käyttäviin lämmitysjärjestelmiin julkisissa rakennuksissa kuten kouluissa ja vanhainkodeissa.

Lämpöyrittäjyys oli uusi kotimaisen polttoaineen hyödyntämismuoto, jossa yksi tai useampi yrittäjä vastasi paikallisten kiinteistöjen lämpöhuollosta. Suurin osa lämpöyrittäjistä tuotti puuenergian omista nuoren metsän hoitokohteistaan.

Toinen vaihtoehto oli käyttää hakkuutähdehaketta tai puujätettä esimerkiksi sahoilta.

Lämpöyrittäjäkohteiden määrän merkittävä lisäys tapahtui 1990-luvun puolivälin tienoilla Bioenergian tutkimusohjelman tiedonvälityksen sekä öljyn hinnan korotuksen ansiosta.

Lämpölaitosten lukumäärä oli vuoden 1998 lopussa 67 kappaletta. Vuonna 2000 päästiin jo yli sadan lämpö laitoksen. Tämän jälkeen laitosten lukumäärä on lisääntynyt vuosittain usealla kymmenellä. Vuoden 2011 lopussa Suomessa oli toiminnassa reilut 500 lämpöyrittäjien hoitamaa lämpölaitosta.

Lämpöyrittäjyyden kasvua ovat edesauttaneet lukuisa joukko eri toimijoita kuten Työtehoseura, VTT, ProAgria, Metsäntutkimuslaitos, Tapio, Motiva, alueelliset metsäkeskukset, ammattikorkeakoulut ja muut alueelliset ja paikalliset toimijat.

> **Suomessa on reilut 500 lämpöyrittäjien hoitamaa lämpölaitosta.**

Metsähake on pääpolttoaine

Vuonna 2002 käytettiin lämpöyrityskohteissa yli 0,2 miljoonaa irtokuutiometriä kiinteitä biopolttoaineita. Vuonna 2011 lämpöyrittäjät käyttivät lämmöntuotannossaan kaikkiaan noin 1,3 miljoonaa irtokuutiometriä kiinteitä biopolttoaineita.

Puupolttoaineiden määrä oli noin 1,25 miljoonaa irtokuutiometriä. Runsaat kaksi kolmasosaa lämpöyrittäjien käyttämästä kiinteästä polttoaineesta käytettiin aluelämpölaitoksissa. Lisä- tai varalämmönlähteenä lämpölaitoksissa on yleensä polttoöljy.

Valtaosassa lämpölaitoksista käytettiin pääpolttoaineena metsähaketta. Sen osuus oli noin 90 prosenttia laitosten kiinteiden polttoaineiden käyttömäärästä. Etelä-Suomen alueella kierrätyspuun käyttö on viime vuosina huomattavasti lisääntynyt.

Muiden puupolttoaineiden käyttömäärät ovat vuosina 2002–2010 kasvaneet metsähakkeen käyttöä hitaammin. Puupelletin ja -briketin käyttöosuus on pysynyt lähes ennallaan 3–5 prosentissa polttoaineiden energiasisällöstä laskettuna.

Uusia asiakkaita löytyy yrityksistä

Lämpöyritystoiminnassa on ollut havaittavissa positiivista pioneerihenkeä, talkoohenkeä, halua suosia paikallista ja alueellista toimintaa ja puuenergian käyttöä. Kunnat ovat olleet lämpöyrittäjien suurimpia asiakkaita.

Lämpöyrittäjyydellä voidaan kiistatta osoittaa olevan myönteinen vaikutus paikalliseen yrittäjyyteen, uusien verkostojen syntymiseen, työllisyyteen ja aluetalouteen.

Viime vuosina kunnan julkisia hankintoja ohjaava lainsäädäntö on lähtenyt periaatteesta, että kunta hankintoja tehdessään ei saa suosia oman kunnan yrittäjiä tai ottaa huomioon paikallistalouteen jääviä rahavirtoja. Tarjouskilpailulla ei kuitenkaan suljeta pois tarveharkinnan mahdollisuutta.

Nykyisin suurin potentiaalinen asiakaskunta paikallisille lämpöyrittäjille ovat yksityiset teollisuuskiinteistöt ja asuinalueet, jotka eivät kuulu kunnan tai kaupunkien oman kaukolämmön piiriin. Samoin kasvukeskusten reuna-alueet tarjoavat potentiaalisen mahdollisuuden lämpöyritystoiminnan kasvulle.

Suurena haasteena tämän asiakaskunnan saamiseksi aluelämpölaitoksen piiriin on niiden kynnys siirtää vastuu lämmityksestä ulkopuoliselle pienyrittäjälle. Jos lämpöyrittäjä osaa hyödyntää omia vahvuuksiaan ja pystyy tarjoamaan erilaisia hinnaltaan ja laadultaan kilpailukykyisiä palveluja, on lämpöyrittäjällä ja lämpöyritysliiketoiminnalla mahdollisuudet pärjätä alan kovenevassa kilpailussa.

Tulevaisuudessa myös sähköä

Myös uusia liiketoimintamalleja kaivataan lämpöyrittäjyyteen, samoin eri lämmön- ja sähköntuotannon yhdistämismalleja.

Pienen kokoluokan sähkön- ja lämmöntuotannolla tarkoitetaan yleensä voimalaa, jonka sähköntuotantoteho on 1–2 MW (MWe) ja lämpöteho 3–5 MWh.

Investointihinnat ovat suurempia ja ongelmana on lämmön hukkaaminen kesällä, sähköä tarvitaan aina.

Tähän ongelmaan yhtenä vaihtoehtona voisi olla kauppa- ja teollisuuskiinteistöjen katot, jotka mahdollistavat myös laajan aurinkopaneelijärjestelmien rakentamisen ja aurinkosähköjärjestelmien yhdistämisen biokattilaan. Näin voidaan lämpöyritystoimintaa laajentaa myymällä lämpöä sekä sähköä.

KARI VUORI
Kirjoittaja on Työtehoseuran (TTS) tutkija.

RAHIKAINEN

LEHTIKATSAUS

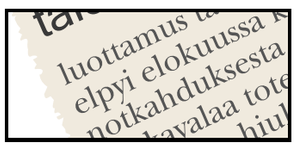

Kuluttajat ja tuottajat etsivät toisiaan

Elintarvikemarkkinat jakautuvat yhä selvemmin kahtia, kirjoittaa **Karjalainen**.

”Kaikki viimeaikaiset tutkimukset osoittavat, että lähi- ja luomuruuan suosio on jatkuvassa nousussa. Myös kauppa on tämän huomannut, ja luomuruoka saa yhä parempaa hyllytilaa myös tavallisissa marketeissa. Tässä Suomi onkin tullut jälkijunassa moneen muuhun maahan verrattuna.

Lähiruokaa tuottavat yritykset ovat useimmiten pieniä ja ne sijaitsevat hajallaan. Ikuisuuskysymys onkin, kuinka ne saavat tuotteensa kuluttajien ulottuville.

Suomessa myytävästä ruuasta on ulkomaista alkuperää neljännes. Siinä ei sinänsä ole moitittavaa, viedäänhän suomalaisiakin elintarvikkeita ulkomaille.

Kuluttajalla pitää kuitenkin olla mahdollisuus selkeästi todeta, missä ruoka on kasvanut ja valmistettu. ”

Itä-Suomea pirstotaan

”**Savon Sanomat** on huolestunut vaalipiirijaon muuttumisesta.

”Etelä-Savon vaalipiirin liittämistä Kymen vaalipiiriin vastustavat kaikki paikalliset toimijat. Tukea typerälle hankkeelle tulee vain hallituspuolueilta, jotka tekivät asiasta poliittisen sopimuksen vihreiden vaatimuksesta.

Hallituspuolueiden oikeusministeriölle antamissa lausunnoissa pääpaino on sillä, että uudistus parantaa vaalien suhteellisuutta. Näin onkin.

Se ei kuitenkaan riitä. Vaalipiirijaossa kyse ei ole pelkästä matematiikasta, vaan myös siitä, että yksittäiset vaalipiirit muodostavat myös luontevia edunvalvonta-alueita. Sellainen olisi Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan vaalipiireistä muodostettava Itä-Suomen vaalipiiri.”

KOLUMNI: JARMO PALOKALLIO

Vältä kaikkea poikkeavaa

Jonotus on välttämätön paha. Harva siitä nauttii. Siksi on syytä kerrata muutama yksinkertainen perusjuttu, jolla omaa jonotusaikaa voi lyhentää.

Yhdysvaltain armeijan kapteeni Edward A. Murphyn mukaan nimetyn lain mukaan asiat menevät aina pieleen, jos se on mahdollista.

Saman itseään luonnonlain voimalla toteuttavan periaatteen mukaan oma jono etenee kaikkein hitaimmin. Siksi jonon valintaan kannattaa kiinnittää huomiota.

Ykkössääntö on, että lyhin jono ei välttämättä ole nopein. Ensimmäinen arvio oikeasta jonosta tehdään jono pituuden sijaan edellä olevien asiakkaiden ostosten määrän perusteella.

Megamarketin ostokärryyn ahdetun perheen viikonloppuostosten käsittelyyn kuluu kassalta paljon aikaa. Samassa ajassa toisen kassan läpi ehtii mennä useita nuoria limsa- ja karkkiostosten kanssa.

> **Lyhin jono ei välttämättä ole nopein.**

jarmo.palokallio@maaseuduntulevaisuus.fi

Kannattaa siis asettua jonoon, jossa on nuoria. Niillä on vähän ostoksia ja ne hoitavat maksutapahtuman nopeasti.

Vanhus on aina riski jonotustilanteessa. Vaikka ostoksia on vähän, maksaminen kestää. Lopulta kolikot levitetään kassaneidin valittavaksi, kunnes kaivattu tasaraha löytyy.

Tasarahaan pyrkiminen on hyvä, mutta tässä tapauksessa se vie liikaa aikaa.

Pahimmassa tapauksessa, ja pienissä tutuissa kaupoissa, vanhukset saattavat vielä alkaa vääntää kassatytön kanssa juttua päivän tapahtumista. Sellainen ei tehokkaaseen jonotukseen sovi!

Tavaratalojen jonoissa erityisen vältettäviä ovat jonottajat, joilla on vaateostoksia korissaan. Ne ovat aina alennuserän viimeisiä kappaleita, joista puuttuu hintalappu.

Vaatteen hinnan selvittäminen vaatii kassalta soittoa kyseiselle osastolle. Helpompi olisi saada yhteys Marsiin. Tai palvelua rautakaupassa.

Perussääntöihin kuuluu, että nopeaan suoritukseen pyrkivä jonottaja välttää kaikkea poikkeavaa, se siis koskee edellä jonottavien ikää, kokoa, rotua, terveydentilaa ja kaikkea muuta vastaavaa.

Lisävaikeutta jonotukseen tuo se, että erilaiset ryhmät käyttäytyvät erilaisissa jonoissa erilailla.

Esimerkiksi nuoret naiset pärjäävät kohtuullisen hyvin marketin kassajonossa. Lounasravintolan jonossa he sen sijaan muuttuvat mahdottomiksi.

Normaali mies valitsee lounaaksi rasvaisimman vaihtoehdon valmiiksi tehdyistä annoksista.

Nainen sen sijaan tutkii lounaspaikan ruokalistaa ja valitsee sitten erikseen valmistettavan kanasalaatin, jonka aineksista hän vaihdattaa pitkän ja äänekkään pohdinnan jälkeen puolet toisiin.

Saatuaan annoksensa maksettua, hän päättääkin vaihtaa sen toiseen ja aloittaa homman alusta. Prosessiin käytetyllä omalla ja takana jonottavien ajalla ei tunnu olevan hänelle tässä tilanteessa mitään merkitystä.

Nuoret tekevät jotkut asiat toisin. He osaavat myös nauttia jonottamisesta, mikäli siihen on riittävän hyvä syy.

Siksi suosikkibändin konserttilippujen jonotuksista on tullut tapahtumia, joihin jonotus voi alkaa vuorokausia ennen lipunmyynnin aloitusta.

Tavallisen työtätekevän on jonottamisesta vastaavaa riemua mahdoton löytää.

Toisaalta joku voi kysyä, mitä näitä ohjeita noudattamalla säästyvällä ajalla sitten pitäisi tehdä. Siihen ei ole yksiselitteistä vastausta olemassa.